

Eneco voelt zachte winter in resultaten

ROTTERDAM Energiebedrijf Eneco boekte in de eerste helft van dit jaar minder winst, als gevolg van de zachte winter, lagere energieprijzen en lagere gereguleerde transporttarieven.

Het nettoresultaat daalde op jaarbasis met 16 procent tot 155 miljoen euro. De omzet kwam 15 procent lager uit, op ruim 2,4 miljard euro. Eneco spreekt niettemin van een bevredigend eerste halfjaar.

ACM onderzoekt energieveilingen

DEN HAAG De Autoriteit Consument & Markt (ACM) heeft invallen gedaan bij een onbekend aantal aanbieders van energieveilingen.

De ACM zegt onlangs signalen te hebben gekregen dat de energieveilingen niet altijd goed verlopen. De mededingingsinstantie bekijkt of de veilingen bieden wat ze beloven en ook of de concurrentie tussen energieleveranciers niet wordt beperkt. Hierdoor zouden consumenten wellicht voordeel mislopen.

Bij een energieveiling werkt een organisatie consumenten die

„Onze activiteiten groeiden flink. Met 402 miljoen euro investeerden we, in vergelijking met de eerste helft van het voorgaande jaar, meer in kwaliteit en uitbreiding van onze netten en de verduurzaming van de energievoorziening”, zegt financieel directeur Guido Dubbeld. De investeringen van Eneco kwamen bijna een kwart (24 procent) hoger uit. Er werd onder meer geld gestoken in de aanleg van windmolens en zonneparken.

mogelijk willen overstappen van gas- en elektriciteitsleverancier. Daarna laat zo'n organisatie vaak de veiling over aan een gespecialiseerd bedrijf, waarbij energie-maatschappijen voordelige contracten aanbieden. Consumenten kunnen met dit aanbod overstappen naar een ander energiebedrijf.

Mocht er iets mis blijken te zijn dan zal ACM ingrijpen, zegt een woordvoerder. Als de veilingen goed functioneren, dan is het belangrijk dat consumenten weten dat zij met vertrouwen kunnen deelnemen aan een energieveiling.

KIJK

Eeuwige schaarste

Gerrit Gorter

Leerbekende economie beginnen doorgaans met het uitleggen van het begrip 'schaarste'. Schaarste ontstaat doordat mensen behoeften hebben en dat de middelen om aan die behoeften te voldoen ontoereikend zijn. Je kunt wel van alles willen, maar niet alles is mogelijk. Als er geen schaarste zou zijn, zoals in het bijbelse paradijs of de communistische heilstaat, zou er voor economie geen werkloosheid zijn. Schaarste ervaren we als onaangetaan en dient daarom bestreden te worden. Hoe kunnen we dat doen? In de eerste plaats door veel goederen en diensten te produceren. Dat hebben we dan ook gedaan. Economische groei heeft ervoor gezorgd dat in de meeste westerse landen gedurende de twintigste eeuw per persoon minstens vijf keer zoveel goederen en diensten ter beschikking kwamen. Historisch gezien een ongeëvenaarde prestatie. Vreemd genoeg hief deze groei de schaarste niet op, economische boeken beginnen nog steeds met het uitleggen van het begrip 'schaarste'. Maar we kunnen de schaarste natuurlijk ook bestrijden door onze behoeften naar beneden toe bij te stellen. Dat is echter een weinig populaire methode. Paus Franciscus en de boeddhisten mogen dan soberheid predi-

ken, in de economieboeken vind je daar niets over. Integendeel, veiligheidshalve wordt vaak gemeld dat de menselijke behoeften in principe oneindig zijn. Ja, daar valt natuurlijk niet tegenop te produceren. Als we onze behoeften verminderen, komen niet alleen economie zonder werk te zitten. Ernstiger is dat het economisch systeem zoals we dat nu kennen, in problemen komt. Iets daarvan hebben we de afgelopen jaren kunnen zien. We zijn meer gaan sparen en dus minder gaan consumeren. Het effect daarvan, vooral op de werkgelegenheid, was desastreus. In feite bevinden we ons in een paradoxale situatie. Willen we de economie aan de praat houden, dan moeten we onze behoeften voortdurend naar boven toe bijstellen. We moeten met onze behoeften als het ware steeds voor de groeiende productieve uithollen. Het bedrijfsleven helpt daarbij een handje via een niet aflatend bombardement aan reclame. De vraag is echter of we van de aldus opgewekte inflatie van behoeften gelukkig worden. We kunnen wel steeds meer goederen en diensten produceren, maar omdat onze behoeften meegroeien - of omdat ze oneindig zijn, zoals sommige leerboeken suggereren - verminderen we de schaarste niet. En dat zou toch het doel van ons economisch systeem moeten zijn.

Berco heeft niets gemerkt van de crisis

De voor het Noorden belangrijke industriële sector kreeg tijdens de economische crisis stevige klappen. Maar er waren uitzonderingen, zo leren de analyse en cijfers van bureau E&E advies in aflevering 4 van de serie 'Het Noorden en de crisis'. Neem Berco in IJlst, fabrikant van roestvrijstaal en aluminium machines en apparaten. Het bedrijf beoogt vooral de voedingsmiddelenindustrie die het in de periode 2008-2013 wél goed ging.

John Geijp

IJLST Crisis? Daar hebben ze bij Berco in IJlst niets van gemerkt.

De fabrikant van roestvrijstaal en aluminium machines en apparaten heeft in zijn ruim 25 jaar bestaan alleen maar groei gekend, al was die heel geleidelijk. „Nog net geen werknemer per jaar”, zegt oprichter en mede-eigenaar Bertus de Boer (58).

Berco werkt vooral voor de voedingsmiddelenindustrie. „Maar we kunnen van alles maken”, zegt Feite van der Veen (36), die volgend jaar met collega Oscar Poelstra (41) Berco overneemt van De Boer en zijn

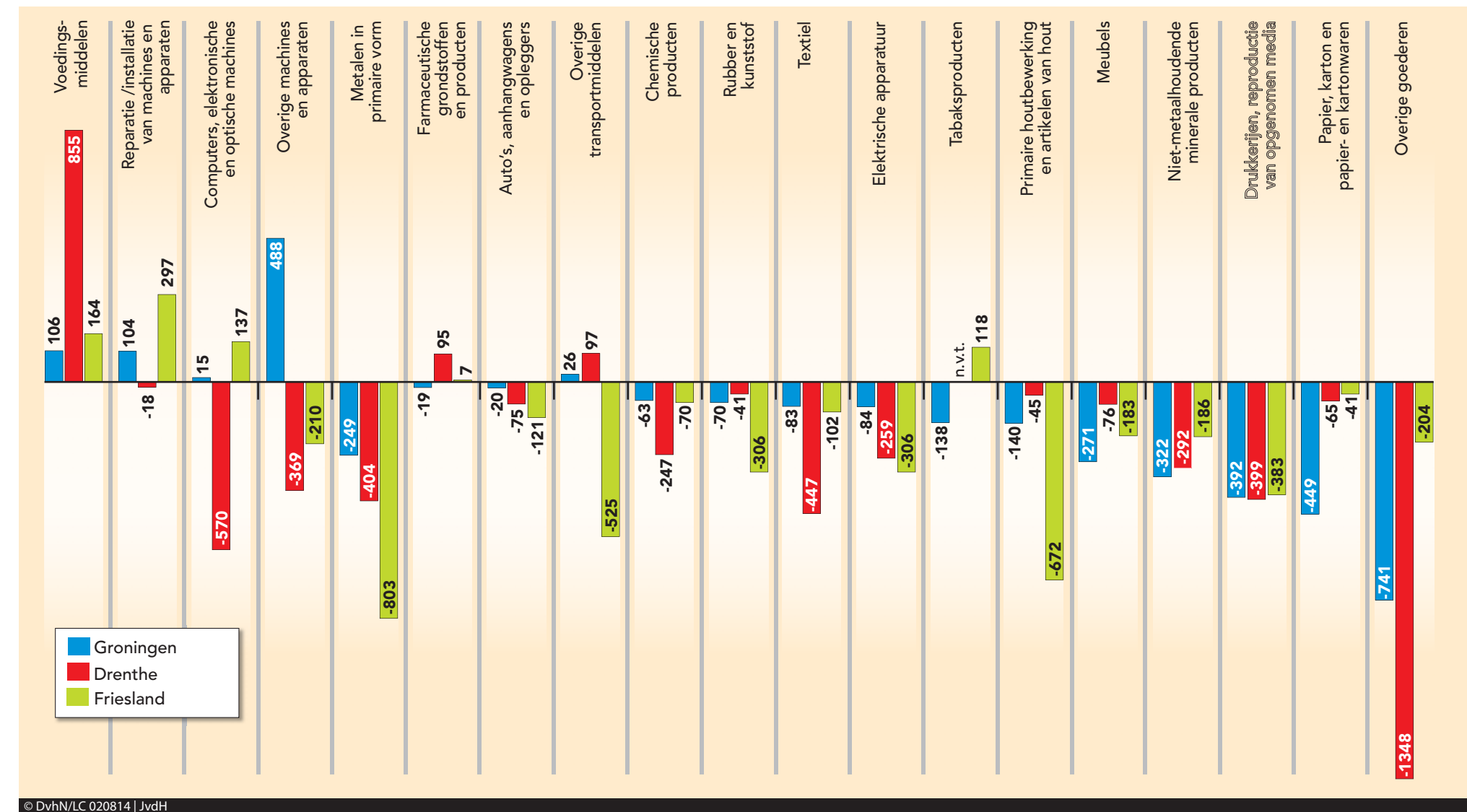
vrouw Tjallie. „We leveren altijd kwaliteit en op tijd. Daardoor hebben we een grote, trouwe klantenkring.”

Berco staat in de Friese traditie van gespecialiseerde bewerkers van roestvrij staal, zegt Van der Veen. Die dateert uit de tijd dat in de provincie elk dorp nog een eigen zuivelfabriek had die van apparatuur en machines moest worden voorzien. Nog altijd komen de producten van Berco vooral bij kleinere bedrijven. De Boer: „Voor grote jongens werken we minder vaak. Maar er zijn in die voedingsindustrie nog zo veel andere bedrijven. Die leveren we bijvoorbeeld tanks met roerwerken. We zijn goed in wat meer specialistisch

▲ Feite van der Veen (v.l.n.r.), Bertus de Boer en Oscar Poelstra: „Het bedrijf loopt goed, dus we gaan niet veel veranderen.” Foto Catrinus van der Veen

Verandering van het aantal banen per industrie-segment (2008 - 2013)

© Dvh/NLC 020814 | JvdH

werk. Ook de snoepbranche is voor ons heel belangrijk.”

De Boer en Van der Veen vinden het niet gepast namen van opdrachtgevers te noemen. Ofschoon de klantenkring van Berco zich vooral in Noord-Nederland bevindt, vinden de maatschappijen hun weg over de hele wereld. Daar komen ze terecht via in Nederland gevestigde moederbedrijven of via ingenieursbureaus die voor de voedingsindustrie werken. Van der Veen: „Daar krijgen we veel werk van. Van de machines die we moeten maken is zo'n 80 procent al ontworpen door een bureau. Maar dat kunnen we ook zelf. Als een klant zegt wat voor machine hij nodig heeft, kunnen we daar een tekening voor maken.”

Berco heeft momenteel een tikje de wind in de rug door de opheffing van het melkquotum per 1 januari volgend jaar. De melkveehouderij en de zuivelindustrie lopen daar met forse investeringen op vooruit. De IJlster machinefabriek profiteert daar ook van. Van der Veen: „Dat zal straks wel weer stabiliseren. Ik ben ervan overtuigd dat we dan wel weer nieuwe opdrachten vinden. Onze kracht is dat we heel veel kunnen, ook voor andere sectoren. Voorbeelden? Producten voor de bouw, tanks voor de offshore, transportbanden voor de visindustrie... Als er uit de zuivelindustrie minder werk komt, kunnen we andere dingen maken.”

De Boer werkte voordat hij voor zichzelf begon bij machine- en apparatenfabriek Koopmans in Bolsward, tot die eind jaren negentig failliet ging. Collega Coos, die aanvankelijk zijn compagnon was, moest zich vanwege familieomstandigheden al snel uit het bedrijf terugtrekken. Berco – een samentrekking van de voornamen van de oprichters – vestigde zich in een oude loods in Deddum. De Boer: „Of we een plan hadden? Eigenlijk niet. We kregen wel meteen een grote opdracht: een pers voor toef van een ton. Dan moet je

ook meteen geld van de bank hebben. Dat was niet eenvoudig. Maar het is goed gegaan.”

Berco verhuisde in 1996 naar een fonkelnieuwe hal aan de Trompmodelyk in IJlst. De Boer: „Eigenlijk is de groei toen echt begonnen. Want wees eerlijk: de allure van het gebouw waarin je bent gevestigd, is natuurlijk wel van invloed. Berco telt nu twintig werknemers. Het lukt nog om goed personeel te krijgen. Gelukkig krijgen jongeren weer meer belangstelling voor techniek. Het werk is ook veranderd. Met de machines van tegenwoordig is het veel schoner werken.”

Van der Veen: „Ook de eisen die aan onze producten worden gesteld, zijn natuurlijk hoger. We werken volgens het zogeheten EHEDG-keurmerk. Dit betekent dat onze producten voldoen aan de strengste eisen op het gebied van hygiëne. Inderdaad, geen kleine hoekjes waar resten ingrediënten in kunnen blijven zitten.”

Bij de bedrijfsvoering had De Boer immer zijn echtgenote Tjallie aan zijn zijde. Ruim anderhalf geleden ging het echtpaar een bijzondere relatie aan met Poelstra, een van de eerste medewerkers, en Van der Veen, op dat moment twee jaar in dienst. Die twee werden per 1 januari 2013 mede-eigenaar om per 1 januari 2015 het bedrijf volledig over te nemen.

De Boer: „Dan kom ik in loondienst.” Van der Veen: „Het bedrijf loopt goed, dus we gaan niet veel veranderen.” De Boer: „Als je mij, mijn vrouw, Oscar of Feite aan de telefoon krijgt, dan weet je zeker dat alles goed wordt geregeld.”

Samenwerking

De serie 'De crisis en het Noorden' komt tot stand in samenwerking met bureau 'E & E advies' in Groningen en het werkgelegenheidsregister Lisa.

'Double dip' was vooral in de industrie zichtbaar

Bas Doets

Noord-Nederland is nog steeds een industrieregio. De sector telt 88.000 banen en is daarmee een van de grotere werkgevers van het landsdeel. Het daadwerkelijke belang van de industrie voor het Noorden is nog veel groter. Elke baan in de industrie levert namelijk minimaal een baan op in de dienstensector, bijvoorbeeld in de ict, beveiliging, catering of schoonmaak. De sector is bepalend voor het regionale innovatief vermogen en de export. Het is de sector waar het geld wordt verdiend en waar uiteindelijk een groot deel van de dienstverlenende economie op draait.

De industrie heeft zich de afgelopen jaren zeer conjunctuurvoelig getoond. Toen de economische groei in 2008 terugliep zakte de productie en daalde de werkgelegenheid. In 2010 was er sprake van licht herstel in de productie, waarna de daling opnieuw inzette. Van alle sectoren is de 'double dip' in de industrie het beste zichtbaar geworden.

Al met al is het de industrie de afgelopen jaren bepaald niet voor de wind gegaan. De sector heeft tussen 2008-2013 forse klappen opgelopen, ook in Noord-Nederland. In een periode van vijf jaar hebben per saldo 9000 mensen hun baan verloren, oftewel 9,6 procent van de totale werkgelegenheid.

Geen van de provincies bleef gespaard: er verdwenen 3600 banen in Drenthe, 3400 in Friesland en 2300 in Groningen. Alleen

▲ Bas Doets

in de landbouw, de bouw, de transportsector en de financiële dienstverlening was de krimp groter. Overigens is de daling in het Noorden minder omvangrijk geweest dan landelijk, waar de werkgelegenheid met gemiddeld 11 procent terugliep. Dit ondanks maatregelen als de deeltijd-wv en het uitlenen van industriële medewerkers aan kennisinstellingen.

De belangrijkste industriële sectoren in het Noorden zijn de voedings- en genotsmiddelenindustrie (vgm), de chemie, de machinebouw en de transportmiddelenindustrie. Vooral de vgm heeft het in het Noorden in de afgelopen vijf jaren van economische crisis relatief goed gedaan. Er kwamen in die periode in totaal

1100 banen bij, vooral door investeringen in Drenthe. Het einde aan de groei is nog niet in zicht. Momenteel wordt fors geïnvesteerd in de Friese dairysector en dat gaat de komende jaren voor zeker meer dan 1000 mensen extra werkgelegenheid betekenen. Het melkquotum is dan opgeheven en de vraag naar (betrouwbare) melkproducten zal vooral in de opkomende economieën, met China voorop, flink uitbreiden.

De farmaceutische industrie liet in het Noorden eveneens een plusje zien. Opmerkelijk ook: bedrijven die machines repareren, deden goede zaken. Onder druk van de slechte economie verkozen veel ondernemingen herstel van hun machines boven vervanging.

De branches die zware averij opliepen, waren de drukkerijen, de metaalproductenindustrie, de productie van papier en karton, houtbewerking, de textielindustrie, producenten van meubels, de transportsector en de elektronica-producten. In elk van deze sectoren gingen minstens 500 banen verloren.

Ook de belangrijke chemieclusters in Emmen en Delfzijl hadden het moeilijk, met name in 2013. Door de aantrekkende economieën in Duitsland en de Verenigde Staten gloort herstel, maar dat zal voorlopig beperkt blijven. Stevige concurrentie komt er uit het Midden-Oosten en de VS, waar de prijzen voor energie en grondstoffen veel lager liggen.

Bas Doets is directeur van E & E advies